

In Biljart Totaal is maandelijks aandacht geschonken aan het materiaal, dat binnen de biljartsport onlosmakelijk is verbonden aan het leveren van goede prestaties. Hans de Jager gaat nu in deze rubriek in op theoretische kennis van de biljartsport. De Hagenaar, die in 1981 Europees kampioen biljart artistiek werd, is al een leven lang nauw betrokken bij de biljartsport. Niet alleen als speler, maar ook als bestuurslid, organisator en vakhandelaar.

Is biljarten ook een kansspel?

In zekere zin wel. Immers het aantal mogelijke posities van de drie biljartballen op een biljarttafel is immens. Stel je verdeelt een biljarttafel in vierkantjes van 6 x 6 cm, de grootte van een biljartbal dus. Op een kleine (230 x 115) tafel kan een biljartbal dan ruwweg op $19 \times 38 = 522$ verschillende plaatsen liggen. Daar dit ook voor bal 2 en bal 3 geldt, zijn er aldus $522 \times 521 \times 520 = 374.804.640$ verschillende posities voor drie biljartballen op een kleine tafel mogelijk.

De kans dat je twee keer exact dezelfde positie op een biljarttafel tegenkomt is dus 1 op 375 miljoen. In werkelijk is dit getal oneindig veel groter, daar de positie van de ballen zich niet beperkt tot 6 cm. Hoe dan ook ons brein kan zoveel gegevens niet perfect onthouden en als biljarter beperken we ons daarom tot een aantal looplijnen die de ballen kunnen verbinden. Deze looplijnen herkennen we door spelervaring en zijn vaak beïnvloedbaar door hoog-laag of zij-effect en niet te vergeten de 'afstoot'. Maar het houdt automatisch in dat het resultaat nooit door de speler precies kan worden voorspeld. De positie van de drie ballen na een geslaagde carambole is altijd ongeveer en dus nooit precies te voorzien. Bij het verbeteren van het speelpil is het dus zaak een carambole zo uit te voeren dat de kans op een maakbaar of liever nog eenvoudiger stootbeeld groot is. Voor de seriespeler is dit de normaalste zaak van de wereld, bij het bandstoten wordt raakkans en afloop al ongewisser, terwijl in het driebanden alleen nog maar met een 'ongeveer' resultaat kan worden gespeeld. En dit terwijl de beste driebanders ter wereld, Jaspers, Caudron en Blomdahl slechts met moeite een alge-

meen gemiddelde halen van 2.000. Veruit de meeste biljarters spelen op de kleine tafel ook niet sterker dan ongeveer 2 gemiddeld. Dus ook voor hen geldt dat bijna elke carambole maar 67% kans van raken heeft en de afloop bijna niet te voorspellen is.

Is biljarten een kansspel? Je zou het wel denken. Echter door inzicht en oefening kun je de raakkans belangrijk vergroten en een slechte afloop vaak voorkomen. Het gemiddelde gaat dan stijgen en naar mate de speler er beter in slaagt de positie na de carambolage eenvoudig te houden wordt het spel steeds minder een kansspel en daardoor een seriespel. Het ultieme in de seriespelen, libre, kader en bandstoten is de partij in één beurt vanaf de aquitstoot uitspelen. In Haarlo toonden onze topspelers op het nationaal kampioenschap Vijfkamp dat dit meer regel dan uitzondering lijkt. Er is dan geen sprake meer van kansspel, ook niet meer van technische strijd. Het is gewoon een opdracht die dient te worden uitgevoerd. Het mentale aspect gaat dan een overheersende rol spelen in een partij en daarop worden dan ook partijen gewonnen of verloren. Hoe anders is dit bij het driebanden. Op de grote

(284x142) tafel zijn er uitgaande van een onderverdeling van 6x6 cm maar liefst ruim 1.500 miljoen mogelijke posities voor de drie ballen. De kans dat een speler in zijn leven tweemaal exact hetzelfde stootbeeld tegenkomt is vrijwel nihil. Speelt een driebandspeler elke dag 200 punten en dat 7 dagen per week, dan is de kans op eenzelfde positie eens in de 100.000 jaar! Driebanden is derhalve per definitie een kansspel, waarin bij het nemen van de beslissing hoe een stootbeeld moet worden gespeeld, ook nog rekening dient te worden gehouden met het al dan niet verdedigen.

Een bekwaame driebandspeler kan dan ook nooit met zekerheid een punt scoren of een nieuwe positie afdwingen, die weer een grote raakkans biedt. Hij blijft altijd afhankelijk van het lot. Anders gezegd hij kan uitmuntend spelen en toch kansloos verliezen van een tegenstander, waarbij de biljartgoden deze even goed gezind zijn. Net als bij de sterke seriespeler speelt hier een sterke mentale instelling vaak een belangrijke rol. Juist dit aspect van onze sport wordt ernstig onderbelicht bij biljartonderricht.

Veel speelplezier
Hans de Jager
Email: h.d.jager@gmail.com